ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XII ТРАВЕНЬ 1965 Ч. 5 (120)

НАША ПОШТА

Даня Баран з Монтреалю, Канада, пише: Дорога „Веселко! Я дуже рада, що маю „Веселку", бо дуже люблю читати по-українськи. Ходжу до третьої кляси „Рідної Школи". Під час лекції я читала вголос з „Веселки" статтейку про Тараса Шевченка, а діти пильно слухали. Складаю на пресовий фонд „Веселки" одного доляра, а також шлю свою світлину. Па „Веселко"!

Відповідь Редакції: Дорога Даню! Тішить нас, що любиш читати по-українськи і що Твоєю улюбленою лектурою є „Веселка". Дякуємо за світлину й пожертву на пресовий фонд. Вітай!

★

А ось лист від Наталі Яновської з Монтреалю: Дорога „Веселко"! Я маю дев'ять років і ходжу до третьої кляси „Рідної Школи" на Роземавнті в Монтреалі. Вчуся дуже добре в українській школі. Дуже люблю читати „Веселку". Прошу вмістити мою знімку.

Відповідь Редакції: Дорога Наталю! Бажаємо Тобі дальших успіхів у вивчанні української мови й дякуємо за світлину!

★

Від Мирона Вацлавова з Балтімору отримали ми такого листа: Дорога „Веселко"! Я скінчив вісім років. Ходжу до другої кляси католицької школи Святої Вервиці. Відвідую також суботню школу українознавства. Другий рік вчуся грати на скрипці, а мій старший брат Юрчик вчиться грати на скрипці вже четвертий рік. Давніше мої батьки й Юрчик читали мені „Веселку", а тепер ми обидва читаємо її нашому молодшому братчикові Зеневі. Він дуже любить слухати про Гоцу Дралу. Я люблю читати казки й віршики. Посилаю Тобі свого віршика про нашого улюбленого канарка. Також посилаю передплату на 1965 рік. Вітаю Тебе щиро від себе й своїх братіків!

Відповідь Редакції: Дорогий Миросю! Славно, що Ти навчився сам читати по-українськи й читаєш „Веселку" своєму молодшому братікові. Твого віршика про канарка надрукуємо у „Веселці". Вітай!

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА КВІТЕНЬ ц.р.: ГЕОГРАФІЧНА ЗАГАДКА: 1) Хирів. 2) Зборів. 3) Яворів. 4) Немирів. 5) Ходорів. **ДОПОВНІТЬ!** 1) Тополя. 2) Тиждень. 3) Столиця. 4) Каплиця. 5) Метелиця. 6) Відвага. 7) Розвага. 8) Жупан. 9) Господар. 10) М'явкіт. **ЩО ЦЕ?** а) Сніг. б) Сніг. в) Сніг. г) Мороз і весна. **ЯКА ЦЕ ПОТВОРА?** Людина на коні. **ЯКІ ЦЕ СЛОВА?** Колосся — волосся.

РОЗГАДАЙМО!

ЩО ЦЕ?

а) Що двічі родиться: вперше гладеньке, а вдруге пухкеньке?

б) Сидить птах на білих горах і з мертвого живого дожидає.

в) Синє море неозоре, а по ньому золотий кружок пливе.

г) На всіх людей дивиться, а людям на себе дивитися не дозволяє.

ґ) Безупину крутиться, ніколи не стане,
На ній живуть люди, на ній гори й ями.

★

ГЕОГРАФІЧНА ЗАГАДКА

1.	— — нів	6.	— — — ріг
2.	— — — нів	7.	— — — бір
3.	— — — луки	8.	— — — син
4.	— — лява	9.	— — камінь
5.	— — — сон	10.	— — — — — — ноша

Отут 10 слів. До цих слів додайте спереду стільки буков, скільки є рисок, і матимете назви міст в Україні. До помочі візьміть мапу України.

★

ДОДАЙТЕ БУКВИ

На початку кожного слова додайте спереду одну букву так, щоб створилися зовсім нові слова:

1. АРКА, 2. РАБ, 3. АД, 4. АР, 5. МІГРАЦІЯ, 6. ГУБА, 7. ЗЕРО, 8. ЯВА, 9. ПЕРА, 10. АКТ, 11. ТАРА.

Додані спереду букви — це приповідка. Відчитайте її.

ВЕСЕЛКА THE RAINBOW

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи І. Бриковича

"THE RAINBOW" — "VESELKA"

published monthly by the Ukrainian National Association

81-83 Grand Street — Jersey City, N. J., 07303

Subscription $4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
П. Холодний — Весна

Ганна ЧЕРІНЬ

МАТУСІ

Як сонце ясне навесні,
Моєї матусі ім'я.
Із цілого світу мені
Найкраща матуся моя.

Дзвенять, як веселий струмок,
Матусі моєї пісні,
І сто українських казок
Вона розказала мені.

Вона в Україні зросла,
Де слава козацька жива,
І рідного краю слова
Для мене в душі зберегла.

Тому за найкращу з матусь
Щовечора Богу молюсь,
Дарую матусі я знов
Подяку мою і любов.

МАМА-ВЧИТЕЛЬКА

Мати діток пригортає:
— Вчіться, любі діти!
Дітям треба пильно вчитись,
Щоб багато вміти.

Ти старшенький, милий синку,
Ти вже більше знаєш,
Тож своїй сестричці меншій
Помагати маєш.

Ти ж, моя маленька доню,
Знаєш небагато,
Слухай пильно, що говорять
Братік, мама, тато!

— Добре, мамцю, — каже доня, —
Буду так робити,
Бо найкраще рідна ненька
Вміє діток вчити.

КОЛО НЕНЬКИ

Як то любо, як то мило,
Хто іще маленький,
Хто побавитись-погратись
Може коло неньки!

Ненька візьме на коліна,
Злегка погойдає,
Гарну казочку розкаже,
Пісню заспіває.

Ненька тихо заговорить,
Ніжно усміхнеться,
А погладить по голівці —
Смуток ввесь минеться.

Як то гарно, як то мило,
Хто іще маленький!
Та й великому побути
Мило коло неньки.

НАЙКРАЩИЙ ЛІК

Щось дитинці заболіло,
Кривиться бідненька —
Люба мама зажурилась,
Тулить до серденька.

— А-а-а, моя дитинко,
Час тобі вже спати,
Коло тебе цілу нічку
Буде рідна мати.

Буде гаряче молитись
Цілу ніч до Бозі,
Щоб потішила ласкава
Матінку в тривозі.

І дасть Бог — здорова встанеш
Завтра вже раненько,
Бо найкращий лік на болі —
Мамине серденько.

(Ілюстрації Л. Гуцалюка)

Був собі заєць — ні, не заєць, а невеликий зайчик, такий маленький і ніжненький, що напевно можна його назвати зайченятком. У зайченяти були сусіди — кінь, корова, цап і баран. Вони часто говорили до зайчика:

— Ти наш друг, і ми твої друзі — та й не абиякі друзі, а великі й сильні. Якщо потрапиш у біду й потребуватимеш допомоги, прибігай до нас, і ми тебе порятуємо.

Був у зайчика ще один приятель — теля, зовсім невелике, лагідне червоне телятко. Коли інші приятелі хвалилися своєю силою, воно мовчало і думало:

— „Оце силачі! Не кінь — а велетень конисько, не цап — а здоровенний цапище, не баран — а справжній баранюга!"

Одного ранку до лісу, де проживав зайчик, прийшли на лови стрільці з собаками. Злякався зайчик за своє життя і пригадав великих та сильних приятелів.

— „Вони мене урятують-оборонять!" — подумав і чимдуж побіг до коня.

— Конику-друже! Псиська женуться за мною. Візьми мене на свої плечі й понеси далеко звідсіля!

Кінь потряс гривою.

— У мене сьогодні багато всякої роботи, не можу. Та ти не журись, тобі поможе інший приятель.

Помчався зайчик до корови.

— Корівко-подруго! Пси женуться за мною! Віджени їх своїми гострими рогами!

Корова махнула хвостом.

— Вибачай, сьогодні не можу тобі помогти. Сусідки запросили мене в гостину. Не піду — загніваються. Але ти не тривожся, в тебе багато добрих друзяк, котрийсь напевно поможе.

Побіг зайчик до цапа.

— Цапуню-товаришу! Пси мене здоганяють! Рятуй!

Цап потряс борідкою.

— Тепер не можу, — відповів. — Я тількищо поснідав і мушу подрімати. У тебе є друзі, що по їді не дрімають. Іди до барана, він напевно тобі поможе!

Кинувся зайчик до барана.

— Рятуй, баранчику-друже! Як не поможеш, пси мене розірвуть!

Баран застриг вухами.

— Рад би тобі помогти, але сьогодні чогось нездужаю, — відповів здоровим голосом. — Приходь іншим разом, як мені полегшає.

Дивиться зайчик — пасеться теля.

— Телятко-друже! — запищав розпачливо зайчик. — Пси женуться за мною! Рятуй, ти моя остання надія!

Телятко відповіло щиро:

— Я молоде і слабосиле, як мені тебе рятувати? Я теж боюся собак. Та я тобі пораджу: утікай власними ногами!

У зайчика вже не було більше приятелів, не було до кого бігти по допомогу. А собаки вже зовсім близько, ось-ось вискочать з-поміж кущів! . . Зайчик послухав телякової ради, зібрав усі сили в ногах, кинувся утікати, біг, біг і біг, доки не забіг у безпечне місце.

Віддихався, відпочив і каже до себе:

— Бачиш, зайче, єдиним твоїм приятелем, якому можеш довіряти, є ти сам.

Подав РОЛЯНИК

Пояснення-словничок: Цап — he-goat; баран — ram; потрапити в біду — to get into trouble; чимдуж — якнайшвидше; грива — волосся на шиї тварин (mane); віддихатися — перевести дух (to regain one's breath).

Ганна ЧЕРІНЬ *Ілюстрації Л. ГУЦАЛЮКА*

Листування

11. РІЗДВЯНИЙ ДІД

„Мій дорогий Івасику, — відповів дідусь. — Мені було сумно читати, що тобі трапилась така неприємність на святі святого Миколая, але, повір мені, нема чого журитися! Ти старався і свою справу зробив — віршика вивчив, і мама добре знає, що це так. Можливо, ти його вивчив трохи зашвидко і зарано, і інші речі покрили той віршик у твоїй пам'яті. А вже перед самим святом ти занадто поспішав і не перевірив себе як слід. А може ти й непридатний деклямувати: не всі мають до цього талант. Як я був школярем, найкращий учень з-поміж нас був зовсім нездібний до деклямації. Коли він проказував віршика, виходило так, ніби він жалібно співає або плаче. Зате він умів дуже добре грати на скрипці і, можливо, став добрим музикою. На наших виставах він завжди прекрасно грав, а деклямували інші. А може ти просто перелякався, як то буває перший раз на сцені. Бо в місті діти рано починають влаштовувати вистави, а в нас, як я пригадую, ти ні разу ще на сцені не бував. Отже, не журись і чекай з надією, що Тобі принесе Різдво!

Бажаю Тобі й усій Вашій родині Веселих Свят!"

Надійшли Різдвяні свята. Місто було окутане грубою сніговою ковдрою, але погода була тиха, без вітру, і тому здавалося, що надворі тепло, хоч за вікном термометр показував тільки п'ятнадцять ступнів.

Одного вечора Івась був у товариша, що жив на тій самій вулиці, а як повертався додому, ще здалеку відчув, що вдома трапилося щось незвичайне: у всіх кімнатах світилось і через спущені заслони було видно якусь радісну метушню. Івась хутко побіг, перестрибуючи через купи відкиданого з хідників снігу. Одного разу зле розрахував, по вуха провалився у високу кучугуру і вбіг у хату цілком засніжений.

— Ще це, Івасю, сніг іде чи що? — здивувалася мама.

— Та то я трохи поковзнувся і впав у сніг, — винувато промовив хлопець і зараз же нетерпляче спитав: — Мамо, у нас гості?

— Дуже цікавий гість! Здіймай плащ та йди у світлицю!

У світлиці стояла пишна висока ялинка, ще тільки наполовину прибрана. Ромко обвішував її електричними ліхтариками, а мама низала на нитку барвисті цукерки. Скринька з прикрасами стояла на стільці, видно, чекала на Івася. А під ялинкою... Ой, хто ж то сидить під ялинкою? То ж Дід Мороз! У смушковій сивій шапці, з сивими вусами і бородою, в гарнім темнорудім кожушку... Ні, то не Дід Мороз! То ж Івасів дідусь!

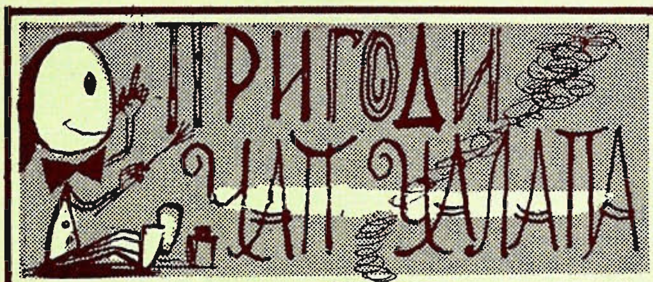
Івась з несподіванки завищав „дідусю-ю-ю!" і кинувся його обіймати.

— Дивись, дивись, задушиш мене! Бач, який ти дужий став! А виріс як! Ну, що, не сподівався мене побачити? А я от, бач, приїхав!

— Як же ви приїхали, дідусю? І нічого мені не написали!

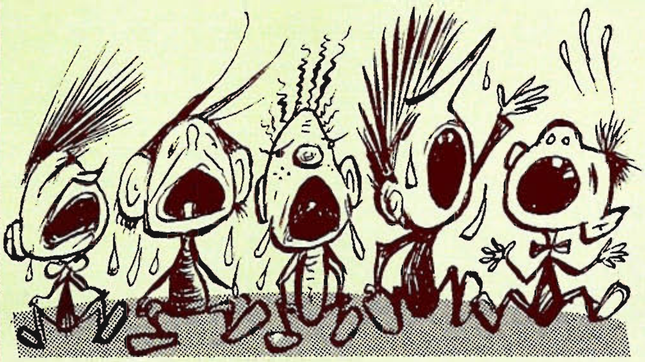
— От сів у своє стареньке авто та й приїхав. Слава Богу, не мело, не віяло, їхав, як по білому килимі. Ось тільки но увійшов, саме хотів роздягатися, як Ромко тебе у вікні побачив та й попросив мене кожуха не скидати, щоб ти подумав, що Дід Мороз прийшов... А крім того, треба ще дещо з авта забрати. Там я трохи харчів на дорогу взяв, та не встиг поїсти, а Мартуся своїх ласощів понакладала...

Івась одягнувсь і з дідом почав вносити до хати гостинці. Спершу внесли кіш рум'яних пахучих яблук, тих, що червоні не тільки зверху, а й усередині; потім печену гуску, домашні ков-

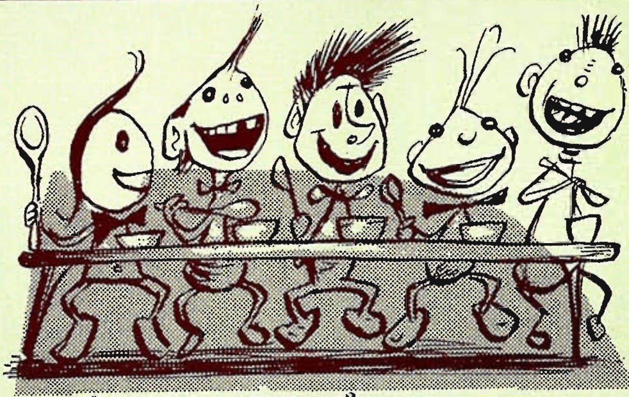

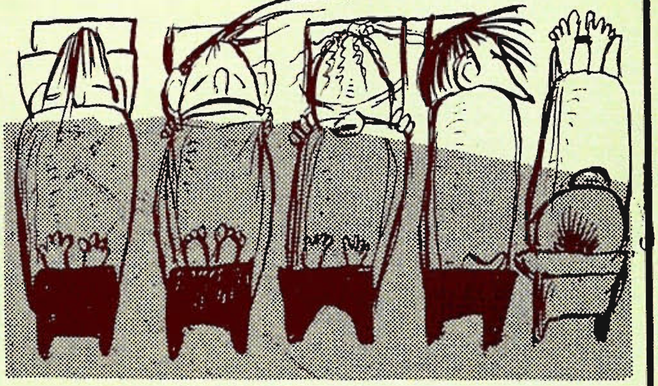
Ось вам на горбочку хатка
А у хатці там дівчатка.
Раз, два, три, чотири, п'ять,
Кашку в горщику варять.
Доливають молока
І співають: „Тра-ля-ля!"

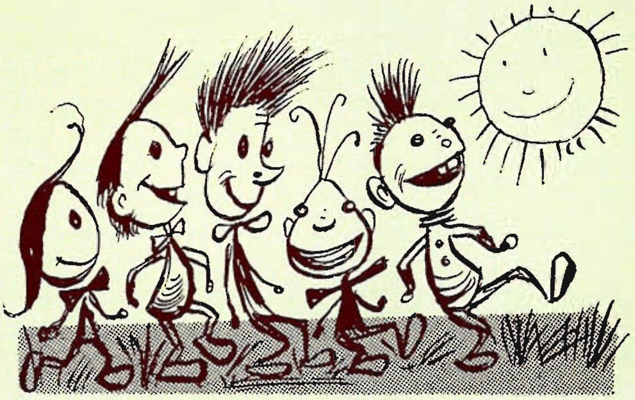
Гей, чиї бо то, чиї
Ці розкислі плаксії?
Раз, два, три, чотири, п'ять,
Під стіною тут сидять.
Репетують: „Ай-ай-ай,
Ні! Нам кашки не давай!"

А отут же, хто вони?
Наші славні сміхуни.
Раз, два, три, чотири, п'ять,
Кашку з молоком їдять.
І співають: „Го-го-го,
Добра кашка й молоко!

Скоро всі ті плаксуни
Занедужали вони.
Раз, два, три, чотири, п'ять,
Ось у ліжечках лежать.
Плачуть гірко: „Гарний день,
А ми хворі, пхень, пхень, пхень..."

А ці славні сміхуни
Ось маршують, раз-два-три!
Раз, два, три, чотири, п'ять,
Йдуть над річку погулять,
Ще й співають: „Гоя-га,
Кашка силу нам дала!"

ЕКО

баси, сільську шинку, сушені сливи і якісь смішні тістечка, тоненькі і круглі, нанизані на міцну нитку.

— Це, синку, бублики. Так на Україні їх люблять у в'язки в'язати. Колись, як ти був малий, а я тобі на сон казки говорив, то після кожної казки примовляв: „Ось тобі казка, а мені бубликів в'язка". Пам'ятаєш?

— Не пам'ятаю . . . — признався Івась.

— І не дивно, бо в кінці казки ти вже звичайно спав. Аж на другий день, було, встанеш та й питаєш: „Дідуню, а що тому вовкові люди зробили, як упіймали?" От тепер тобі бубликів в'язка, а мені, виходить, казка. Як я спати піду, ти мусиш мені з книжки якусь казку прочитати, побачу, чого ти навчився.

І справді, увечері читав Івасик дідусеві книжку Гопаля Мукерджі про пригоди хороброго голуба, і дід не міг надивуватися, який же той голуб Рябошийка був розумний, та й хлопчик, господар того голуба, теж був дуже мудрий і добросердий.

12. ЯК В ІВАСЯ НА НОЗІ ДВІ КУКУРУДЗИ ВИРОСЛИ

Навесні купили Івасеві батьки свою власну хату. Звичайно, всіх грошей вони заплатити не могли, а мусіли щомісяця сплачувати борг. Проте, це вже був свій власний куточок із подвір'ям, що по ньому можна було бігати і качатися по травичці. Івась удвох із Ромком мали окрему кімнату, тут було їм вільніше й затишніше, ніж у попереднім мешканні. Правда, Ромко дуже пильно вчився і не любив, як Івась у той час крутився по кімнаті з своїми забавками. Довелось Івасеві пильнувати: як тільки Роман ішов до товаришів чи до бібліотеки, отоді вже можна було все догори дном перевернути, а як Ромко був удома, Івась також сідав тихенько готувати свої лекції. Так собі разом і вчилися, і Івась почав уже дражнити Ромка, бо в останнім семестрі одержав на одне „дуже добре" більше від брата. Івась знав, що вчитися в університеті багато тяжче, ніж у народній школі, але чи ж не можна пожартувати?

Давно вже не було листів від дідуся, бо через переїзд і працю в новій хаті Івась не мав часу на листування. Проте, одної суботи прийшов позачерговий лист від дідуся. Дідусь, звичайно, розпитував, як Івасеві ведеться на новім місці, просив намалювати плян нової хати і розказати, що в ній де стоїть. Цього разу Івасів лист вийшов довгий-предовгий, бо хлопець справді старався добре змалювати нову хату і словами, і картинами. Потім переглянув ще той давній дідусів лист і побачив, що дід питав, як йому їздилося на лижвах. Лижви — то був різдвяний подарунок Івасеві від діда. Івась глянув у вікно і посміхнувся: надворі весна, вже яблуня за вікном цвіте, то як відповідати дідові про лижви? Проте, мама навчала Івася бути в листах чемним, не проминати запитань і на все як слід відповідати. Тому Івась зробив відступ на три рядки, щоб показати, як то далеко від зими до весни, і почав про лижви: „Дорогий Дідусю! На Ваших лижвах я, на жаль, їздив тільки один раз. Бо мама мені купила нові черевики і, як я їх міряв у крамниці, то вони були добрі, а як узувся й пішов на гору з лижвами, то вони мені накусали ноги, і в мене на нозі виросли . . ." Тут Івась спинився. Він не знав деяких українських слів і мусів запитувати маму.

— Мамо, як по-українському „корн"? — спитав Івась.

— Кукурудза, — відгукнулася мама із кухні.

„. . . і в мене на нозі виросли дві кукурудзи, — писав далі Івась. — Отож я не міг більше їздити на лижвах, а коли кукурудза злізла з ноги, надворі вже не було снігу".

(Продовження буде)

Пояснення-словничок: **гостинець** — подарунок, презент (gift); **в'язка** — пучок, китиця, зв'язані разом квіти, дрова, солома та ін. (bundle); **бублик** — обарінок, кругла булка з діркою всередині (bagle); **борг** — довг (debt); **качатися** — котитися, перевертатися (to roll); **догори дном** — upside down; **дражнити** — дратувати, докучати (to tease, provoke); **лижви** — лещата (ski).

Любослав ГУЦАЛЮК

РОЗГАДАЙТЕ!

ОСЬ ВАМ ТРИДЦЯТЬ ТРИ СМІШНІ ГОЛОВИ. В КОЖНІЙ СКРИТА ОДНА БУКВА УКРАЇНСЬКОЇ АЗБУКИ. СПРОБУЙТЕ, ЯК ШВИДКО ЗНАЙДЕТЕ ВСІ ЦІ БУКВИ!

С Х Ц У
Ь Я Т Ч
Щ Ю О
Р
П Н
М Ш Ф

Володимир РАДЗИКЕВИЧ

„МАМО, Я БАЧУ!..“

Григорій Квітка-Основ'яненко

Маленький Григорко захворів на очі. Червоніли, пекли, боліли, запливали сльозами. Його тато й мама були багаті люди, були власниками цілого села, що називалося Основа. Журилися хлопчиною, турбувалися, сумували. Привозили лікарів, змивали очі різними ліками, але все даремне: ліки не помагали.

Хлопчик утратив зір — став сліпенький.

Не було для нього ні радости, ні веселости. Цілими годинами сидів сумний у куточку. Тільки по голосу пізнавав тата, маму, бо нічого не бачив. День був для нього темний, як нічка. Ніщо його не тішило, не радувало.

В гарні весняні чи літні дні мати брала його за руку і вела в садок або в недалекий лісок на прохід.

— Мамо, який нині день? Гарний? — бувало, питав хлопчина.

— Гарний, синочку!

— А яке небо?

— Голубе, синє.

— Яке синє?

— Ти мав таку сорочину. Пам'ятаєш?

— А що це так стукає?

— Це пташка, дятель.

— Велика?

— Така, як голуб.

— Гарна?

— Різнопера.

Коли Григоркові було п'ять років, поїхала мама з ним до сусіднього монастиря. Зайшли в монастирську церкву. Старенький сивий монах відправляв Службу Божу. З маминих уст поплила гаряча молитва до Всевишнього, щоб змилувався над її дорогою дитиною. Молився і Григорко. І ось під час молитви він нахилився до мами.

— Мамо! — прошептав тихо.

— Що, синку?

— Цей панотець має біле волосся.

— Що ти кажеш?! — спитала докраю здивована мати.

— Мамо, я бачу!

— Що бачиш?

— Священика, церкву, ікони — все.

Хлопчина прозрів.

Коли вертались додому, ясно світило Григоркові сонце, ніжно всміхалося до нього синє небо, радісно співали йому пташки, пестливо гладила його головку щаслива мати, весело тягли бричку бистрі коні, потрясаючи буйними гривами.

Тулячись до матері, радісним голосом промовив хлопчина:

— Мамо! Який світ гарний!

Тим хлопчиною, що прозрів несподівано під час Богослужби в церкві, був пізніший визначний український письменник Григорій Квітка (1778 — 1843). Від рідного села Основи коло Харкова прибрав він собі письменницьке ім'я — псевдонім Основ'яненко. Був на 36 років старший від Шевченка. Написав багато оповідань, в яких описував життя українських селян, українські народні звичаї, вірування. До кращих його оповідань належать: „Маруся“, „Сердешна Оксана“, „Щира любов“, „Перекотиполе“. Відома також його весела опера — твір для театру з співами та музикою „Сватання на Ганчарівці“.

Пояснення-словничок: дятель — лісова птаха (woodpecker); бричка — легкий візок на пружинах-ресорах (light springs-carriage, barouche); прозрівати, прозріти — визбутися сліпоти, привернути зір (to recover one's sight); грива — довге волосся на шиї коня, лева і ін. (mane).

Марійка ПІДГІРЯНКА

НА ВОЛІ

У саду на гілці пташка співала. Мила співаночка сад звеселяла. Спіймала дівчинка пташку співучу та й замкнула пташку в клітку блискучу. Дає їй їсти, водичку носить.

— Співай мені співанки! — пташечку просить.

Не їсть, не п'є пташка, сидить тихенько, опустила крильцята, ниє серденько.

— Чом не хочеш, пташечко, їсти ані пити? Чи в золотій кліточці зле тобі жити?

— На зеленій гілці любо співати, а в золотій кліточці треба вмирати. Бо в садку я вільно жила, не тужила, а золота клітка — моя могила.

Пожаліла дівчинка пташку співучу, відчинила кліточку гарну, блискучу. Стрепенула пташечка втішно крильцями — задзвеніла співанка полем, лугами.

Володимир МАЦЬКІВ

БОЖА МАТИ — ВОЛОДАРКА УКРАЇНИ

В історії записано, як могутній князь і розумний володар старої України, Ярослав Мудрий (1015 — 1054) вів війну з поганськими половцями. Хоч мав відважне військо і добру зброю, знав, що найкращу поміч і опіку може дати йому тільки Божа Мати. Вона вислухала покірну просьбу-молитву Ярослава і дарувала йому перемогу над ворогами. Вдячний за цю ласку, Ярослав збудував не одну церкву, а між ними найбільшу й найкращу — церкву св. Софії (Божої Премудрости), що стоїть у Києві до сьогодні.

Та побожному й мудрому володареві цього було замало, і він забажав окремо звеличати Пречисту Діву. Над одною брамою в оборонному мурі, що оточував Київ, наказав він збудувати церкву Благовіщення. Йому хотілося, щоб ця церква була кращою від інших, тож звелів покрити її золоченою бляхою і прикрасити гарними образами-іконами. З того часу люди почали називати ту браму „Золотими Воротами".

Коли будову закінчено і прийшов час посвятити церкву, князь Ярослав Мудрий урочисто віддав під опіку Божої Матері свою столицю Київ, військо і ввесь український нарід. Сталося це 1037 року.

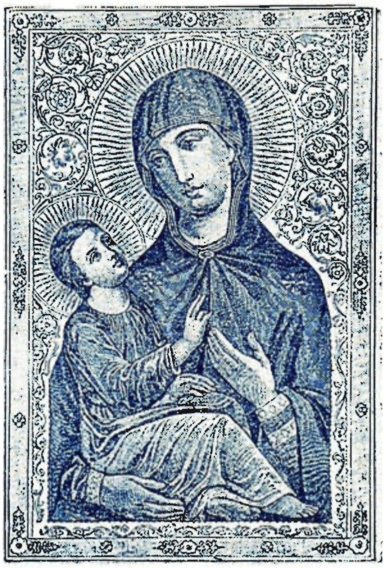
Відтоді Божа Мати стала опікункою та володаркою України й її народу. Вона опікується українським народом і в тяжкі часи просить у Бога для нього порятунку. Її поміч додає йому сили пережити навіть найбільше лихо і не піддаватись безнадії. Минають віки, змінюється життя людей, але пошана до Божої Матері серед українського народу не минається і не змінюється.

Коли не стало князів, оборонцями України від ворогів стали козаки-запорожці. Вони також дуже шанували Богородицю. Посередині Січі, запорізької фортеці над Дніпром, стояла церква в честь Покрови Пресвятої Богородиці, а в ній чудотворна ікона Божої Матері.

У 1709 році, за гетьмана Івана Мазепи, коли Україна та її союзниця Швеція програли війну з Московщиною, запорожці залишили Січ і пішли на еміґрацію за турецьку границю. Вони знали, що війська царя Петра І зруйнують їх фортецю і тому узяли з собою свою найбільшу святість, образ Богородиці з січової церкви, поставили його в наметі і там до нього молилися. Ікона Богородиці сумувала разом з козаками-еміґрантами, і тоді вперше — як написав Шевченко в поемі „Іржавець" —

Заплакала Матір Божа
Сльозами святими.

По смерті царя Петра запорожці вернулися в Україну і поставили січову ікону в церкві у селі Іржавець.

Чудотворна ікона Богородиці у Холмі

Під час першої світової війни, коли творилася нова українська держава, її військо обрало Божу Матір за свою опікунку. Під опіку Богородиці віддалася також під час другої світової війни Українська Повстанська Армія.

Українські поети й письменники написали на честь Божої Матері чимало гарних молитов і прославили Її в чудових леґендах. З особливою пошаною згадував Божу Матір у своїх творах Тарас Шевченко. Поему „Неофіти" він прикрасив чудовою поетичною молитвою, в якій просив Пречисту Діву поблагословити його „слово", тобто його письменницьку працю на користь рідного народу:

Благословенная в женах
Святая, праведная Мати
Святого Сина на землі!
Не дай в неволі пропадати!
. . . Пошли мені святеє слово,
Святої правди голос новий.
. . . Подай душі убогій силу,
Щоб огненно заговорила,
Щоб слово пламенем взялось,
Щоб людям серце розтопило
І на Украйні понеслось
І на Украйні святилось
Те слово, Божеє кадило,
Кадило істини! Амінь.

ДІТИ! ВІДНОВЛЮЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ЧОГО ВАРТА ОДНА СЛЬОЗА

(Ілюстрація П. Андрусева)

Ніхто не знав, звідки прийшов той старенький дідусь, що оселився в невеликій хатині під лісом. Очі в нього були добрі, ясні, розумні, а борода біла, мов молоко. Насамоті дідусь молився Богові, а як приходили до нього люди і просили помочі або поради, ніколи не відмовлявся. Заходив і в село, потішав зажурених, приносив цілюще зілля недужим, а хто не міг справитись з роботою, тому допомагав власними руками.

Скоро рознеслася по всій країні чутка про доброго, милосердного дідуся. Стали приходити до нього по пораду люди з різних сторін, старі й молоді, багаті й бідні, добрі і навіть лихі, в яких ще не зовсім заглухло сумління. Приходили такі, що творили зло, кривдили ближніх, вбивали й обманювали; питали, як спокутувати свої провини, що робити, щоб Бог простив їм злочини. Дідусь усіх потішав, навчав і молився разом з ними. І найбільшому грішникові ставало легше на душі, як чув ласкаве слово праведного дідуся.

У тій країні панував жорстокий і безбожний князь. Кривдив своїх підданих і забирав від них їхні заробітки, а часом і останнє добро. Як їздив на полювання, то топтав і нищив засіяні збіжжям ниви, а часом для дикої втіхи наказував підпалювати села, і радісно придивлявся, як горіли селянські хати. Хто не виконував швидко і точно його наказів, того велів бити-сікти батогами перед своїм палацом, а сам стояв у вікні, попивав вино з золотої чаші і сміявся.

Дізнався злющий гордий князь про праведного дідуся і приїхав, щоб із нього насміятися.

— Добридень, святий старче! — сказав глузливо князь.

— Здоров будь, мій сину! — відповів дідусь спокійно і привітно.

— Я чув, що до тебе приходять люди сповідатись і каятись. Я сповідатися не хочу і каятися не буду. Своїх учинків не соромлюсь та ще й тобі розповім, які вони. Ось послухай!

І став князь розказувати про себе по правді, не затаїв нічого, не пропустив ні одної провини. Розказував і дивився з глумом дідусеві в очі. Наприкінці запитав:

— Що мені робити, діду, щоб твій Бог мене помилував?

Дідусь подав князеві порожнє барильце.

— Піди до річки і набери в нього води. Коли барильце буде повне, твої провини будуть прощені.

Гордий князь аж зайшовся реготом.

— Оце й усе? Ну, мудрий ти, діду: зрозумів, що я для сміху розповів тобі свої провини, та й покуту завдаєш мені для сміху . . . Нічого, хай буде, як ти сказав!

Пішов князь до річки посвистуючи, занурив барильце у воду. Та що це? Вода в барильце не набирається, всередину не наливається . . . Сягнув у барильце рукою — дно сухе. Спробував удруге і втретє — те саме.

— „Е, — подумав, — ця річка, певно, зачарована, через те з неї і не набереш води. Піду в інше місце, там наберу води повне барильце".

Серед лісу стояла висока кам'яна скеля. З-під неї витікав струмок чистої води і з плюскотом збігав униз по камінцях. Князь підставив барильце. І що ж? Вода тече, піниться, бризкає на всі боки, а в барильце не набирається . . .

Князь думав, що барильце вже повне, дивиться, а там ні краплини! Те саме вдруге і втретє.

— Капосний дідуган зачарував у лісі воду! — крикнув князь. — Але я не допущу, щоб він поглумився з мене! Піду деінде, а таки по-моєму буде!

Вийшов з лісу на поле, йшов, ішов, аж побачив велике озеро.

— Отут уже напевно наберу води!

Опустив барильце в воду, поколотив ним і тягне до себе. Витягнув — барильце порожнє,

сухе... Знову занурив у воду, і знову вода не набирається. Дуже розсердився князь, бо не терпів, щоб йому хто противився.

— Ще зроду так не бувало, щоб я комусь підкорився! Мусить бути, як я хочу! Мушу знайти таку воду, що набереться до того барильця!

І почав упертий князь шукати такої води. Ходив до всіх криниць, річок, струмків, ставів, озер і баюр. Скрізь пробував набрати води, але всі його зусилля були даремні.

Князя опанував переляк. Але гордий він був і не піддавався. Не спав, не спочивав, ходив від річки до річки, від озера до озера і що далі, то більша туга росла в його серці. Зрозумів, що не наповнити йому чарівного барильця, доки не будуть прощені його провини.

І почав він пригадувати всі свої гріхи, злочини і кривди — але вже не на сміх. Злічував, скільки людей замучив, скільки забрав у неволю, в кого відняв його добро й оселю. І страшно йому робилося, і соромно. Часами перемагало в нього завзяття, і тоді він злющо вигукував:

— Не поступлюся! Барильце буде повне!

І знову надаремно ходив від води до води.

Цілий рік проблукав отак світами недобрий князь. Подерся його коштовний одяг, почорніли на ньому блискучі оздоби, стопталися чоботи. Глибоко позападалися очі, мов у тяжкій недузі, а борода виросла по пояс.

Та ось одного дня вернувся князь до дідуся. Підійшов до його хати тихо, без насміхів і мовчки поставив порожнє барильце на землю.

Дідусь глянув на нього добрими очима.

— Що ж, сину, зробив те, що я казав?

— Ні, не зміг я цього зробити! — відповів грішний князь і покірно схилив голову.

В цю хвилину перед його очима постало все його життя — всі погані діла, всі гріхи. Зникла його гордість і впертість. На душі зробилося так боляче, що він не видержав... З очей покотилися сльози. І коли одна сльозина впала в порожнє барильце, сталося дивне диво: сльозина стала більшати й більшати, мов би під нею було джерело, і за хвилину заповнила барильце.

Побачив це дідусь, підняв руку і ласкаво поклав її на князеву голову.

— Бачиш, сину, як багато значить перед Богом одна сльозина, пролита в щирому каятті! Вона дала тобі прощення всіх твоїх провин. Іди до своєї столиці й більше не гріши!

Князь упав до ніг святого дідуся. Він збагнув, що для нього почалося нове життя — життя чесної людини.

Подали О. Вітенко — М. Маморський

П о я с н е н н я - с л о в н и ч о к: **б а р и л ь ц е** — мале барило, бочка (barrel, case); **к а п о с н и й** — дошкульний, бридкий, шкідливий (nasty, harmful); **к о р и т и с я** — бути комусь послушним, поступатися комусь (to submit, to bend); **б а ю р а** — калабаня (pool, puddle, slope); **він з а й ш о в с я р е г о т о м** — he choked from laughter; **к о ш т о в н и й** — той, що має високу ціну (valuable, costly, of great price); **о з д о б а** — прикраса (ornament, adornment); **в і н ц я** — краї посудини (brim, lip); **г л у м и т и с ь** — глузувати, насміхатися (to sneer, to laugh at); **г л у з л и в о** — з насміхом (mockingly, ironically); **ч у т к а** — rumor, hearsay.

Слова: Л. ГАДАЙ — *Музика: О. ЗАЛЕСЬКИЙ*

ПІСНЯ НА СВЯТО МАТЕРІ

Ритмічні зміни у другій половині 2-ї і 3-ї стрічки:

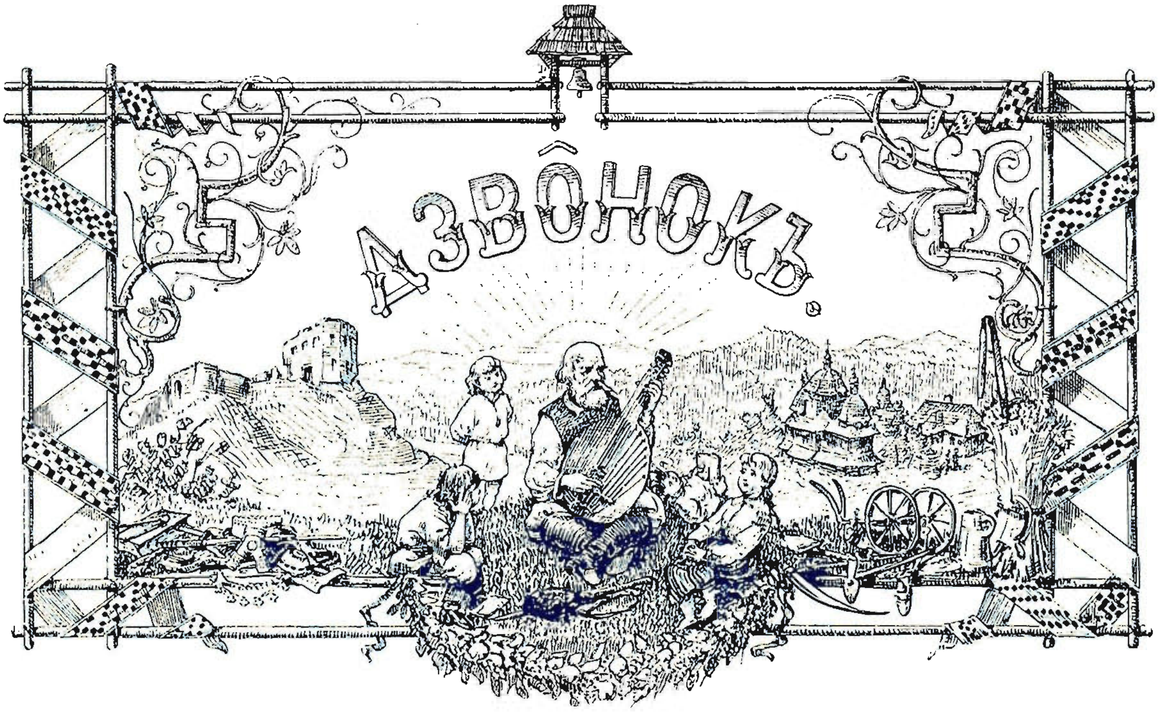

Ми ідем веселі, ми ідем щасливі,
Ми несем матусі квіти запашні,
Ми несем подяку за труди великі,
За слова ласкаві, усміхи ясні.

Мама нам співала пісню колискову,
Пестила, ростила в лагоді й теплі,
І любити вчила українську мову —
Кращої немає на усій землі!

А тепер веде нас мама на дорогу,
На ясну, правдиву — у широкий світ.
Любимо матусю, просим їй у Бога
Щастя та здоров'я і найдовших літ.

П о я с н е н н я - с л о в н и ч о к: **л а г о д а** — привітність, теплота, спокій (kindness, gentleness); **р о с т и т и** — плекати, виховувати (nurse, foster, bring up).

ПИСЬМО ИЛЮСТРОВАНЕ ДЛЯ ДѢТЕЙ И МОЛОДЕЖИ.

Выходить 1. и 15. кождого мѣсяця.

Ч. 1. У Львовѣ 1. (13.) Сѣчня 1890. Р. I.

Ніна НАРКЕВИЧ

БАБУСИН ЖУРНАЛИК

Юрко та Марійка набігалися досхочу, награлися, а тоді посідали на софі й задумалися.

— Ну, що б нам ще робити? — міркував уголос Юрко.

— Може малювати, а може витинати з паперу? — порадила Марійка.

— Ні, надокучило! Знаєш, що? Підемо до бабуні, вона нам якусь гру придумає, або попросимо її щось нам почитати.

— А ти не думаєш, що вона знову посадить нас до букваря? Це ж таке трудне! . . — невдоволено відповіла Марійка.

— Ходім, ходім! — настоював Юрко.

Одна хвилина — і діти по сходах злетіли до бабуниної кімнати.

Там було тихо, затишно. На стіні висів портрет Тараса Шевченка, в куточку лямпадка освітлювала ікони. Посередині кімнати за круглим столом сиділа бабуня. Вона завжди або писала, або вишивала.

— Добрий вечір, бабуню! — привіталися діти.

— Добрий вечір, мої любі, добрий вечір! Що там у вас нового?

— Ми нудьгуємо, бабуню — немає чого робити, — сказав Юрко, — може ви нам щось придумаєте.

— О, я зараз знайду для вас роботу, — засміялася старенька. — Гляньте, який гарний журналик — мені для вас його прислали. Сідайте тут, роздивляйтеся.

— Е, що то за робота! Той журналик так трудно читати! . . — розчаровано промовила Марійка.

Бабуся зразу не відповіла. Вона щось довго думала, немов згадувала, а тоді відклала набік шитво і зняла окуляри.

— Ну, то що, казочки захотіли?

— Так, так, бабуню! — разом підтвердили обидвоє.

— То ось послухайте! Нині це не буде казочка, а чистісінька правда. Розповім вам про себе, як колись я чекала на такий самий журналик.

То було в Україні ще тоді, як я мала вісім літ. Чужа російська влада робила українцям великі перешкоди: важко було дістати українську книжку, а про дитячий журнал і мріяти ми не могли. Я почала ходити до школи, але там нас учили лише по-російському. Вдома було мало українських книжок. Пам'ятаю українську „гра-

ЛИСТ ДО БАБУСІ

**Бабусю кохана, бабусю єдина!
Цей лист посилаю до вас в Україну
З-за синього моря, з далекого світу —
Прийміть цей листочок із щирим
[привітом.**

**Бабусю рідненька, хоч вас я не знаю,
Та ваш образочок над ліжечком маю,
Торік я дістала його від матусі,
До нього увечері й вранці молюся.**

**На ньому Пречиста й Ісусик маленький —
Голівкою Він притулився до Неньки —
Цей ваш образочок до серця тулю,
За вас я молюся, бо вас я люблю.**

М. М.

матку", пам'ятаю, як мама вчили мене і брата читати й писати рідною мовою.

Одного разу матуся розповіли нам, що замовили для нас журналик зі Львова, з Галичини. Наша частина України належала до Росії, а Львів — до Австрії.

— „Там легше жити українцям, там більше книжок і журналів і там друкується дитячий журналик", — казали матуся.

Уявіть собі, з якою нетерпеливістю ми чекали на прибуття цього журналика! І він прийшов. Скільки було радости для нас з братом! Звався той журналик „Дзвінок". Я ще й досі пам'ятаю деякі сміховинки й віршики з того журналика. Я складала всі числа докупи, а як скінчився рік, татко навчив нас його зшивати та вкладати в гарну обкладинку. Найлюбіші віршики я відписувала до малого альбому. До нас збиралися діти татових друзів і ми часом читали щось із „Дзвінка".

Але скрізь є недобрі люди. Хтось підгледів, що діти приходять до нас, говорять українською мовою, що маємо українські книжки — та й повідомив поліцію.

Пам'ятаю, я верталася зі школи. По дорозі зустріла татка. Він був блідий.

— „Марійко, маю тобі щось сказати. Цього ранку, як ти була в школі, в нас була поліція, трусила, шукали закордонних книжок. Перекинули все в хаті, не минули й твоєї шафки, Марійко. Навіть альбомика забрали, а „Дзвінок" увесь загребли, бо, мовляв, „закордонний" він. Але не журись, дитинко, колись буде і в нас воля. Я йду на поліцію давати пояснення, що ніякої „школи" в нас не було. Може вернуся, а ні — то прийдеш до тюрми з мамою відвідати мене".

Тато поцілував мене в голову, перехристив і швидко пішов.

Я полетіла додому, а там і наплакалися ж ми з мамою . . .

Бабуня замовкла.

— Ну, а далі, бабуню? Що було далі? — нетерпляче допитувався Юрко.

— Що далі?.. Далі почалася війна, кордон замкнули, і так ми вже не бачили нашого „Дзвінка". А любили ми той журналик! Там і пісеньки, і загадки були, і рисунки гарні . . . Отож, і думаю собі: той „Дзвінок" допоміг нам краще вивчити рідну мову, хоч і дуже гіркі часи були. А ви ось тут живете у вільній країні, маєте свою школу, є у вас рідні книжечки, ще й такий гарний журналик — і з ним вам ну-у-у-дно . . .

Діти затихли. А тоді схопилися.

— Правду каже бабуня, що ми занедбали наш журналик! — вигукнув Юрко. — Треба позбирати всі числа, поскладати як слід. Я попрошу Богдана, щоб навчив мене оправити їх. Зробимо гарну оправу для нашої „Веселки".

Пояснення-словничок: Досхочу — до повного задоволення (to completion, to satiety); **ікона** — образ святого (sacred image); **розчарований** — disappointed; **шитво** — embroider; **граматка** — книжка, з якої навчали грамоти (читати й писати), буквар; **докупи** — разом (together); **обкладинка** (книжки) — cover; **підглядати** — потайки придивлятися (to watch secretly, to spy); **трусити** — робити обшук (to conduct a serch); **загребти** — to rake together; **закордонний** — from abroad, foreign.

ЩО ЧИТАТИ?

ПИСАНКА УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ

Усі ви добре знаєте Лесю Храпливу. Вона пише вірші, казки, оповідання й сценки для „Веселки" та інших українських дитячих журналів; вона редаґує журнал для пластових новаків „Готуйсь!", укладає й видає цікаві книжечки для дітей. Напевно багато з вас читали, а то й маєте в своїх бібліотеках книжки Л. Храпливої — „Забавки Мартусі", „Ростикова казка", „Козак Невмирака", „На ввесь Божий рік" (декляматор для школярів), „Вітер з України" для дітей старшого віку й юнацтва.

Перед самим Великоднем подарувала Л. Храплива своїм читачам нову книжечку п.н. „Писанка українським дітям" з повнокольоровою обкладинкою мистця Петра Андрусева.

У книжечці знайдете великодні вірші („Одарочка малює", „Що роблять звірята?", „Дзвіночки й метелик" „Воскресний дзвін") та оповідання й казочки („Писанки Оксанки", „Великодня пригода", „Пригода писаночки"). Авторка описує в них, як діти й уся природа святкують Воскресення Христове. Тут і дівчинка Одарочка, й Оксанка, й Параска, й Христина, Орися, Маруся й Ганнуся. Тут зайчики, сарни, лисички, ведмеді, хом'яки, ягнятка, птички, метелики й квітки. Всі вони радісно й весело святкують Великдень, і навіть капості чортиків Куця й Паця невсилі зіпсувати святкового настрою.

В. Б.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК
ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE
BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XXVII: ХИТРОЩІ
CHAPTER XXVII: TRICKERY

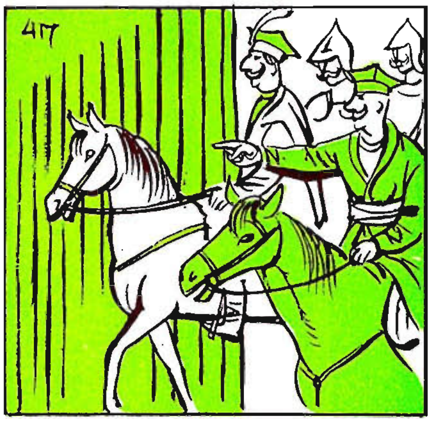
Задихані джури чимскоріш доповіли князеві про табір великого козацького війська.

Gasping and out of breath, the pages rushed to the prince and told him about the camp of the huge Kozak army.

Щоб уникнути оточення, польське військо поспішно відійшло на північ.

To avoid being surrounded, the Polish army quickly withdrew to the north.

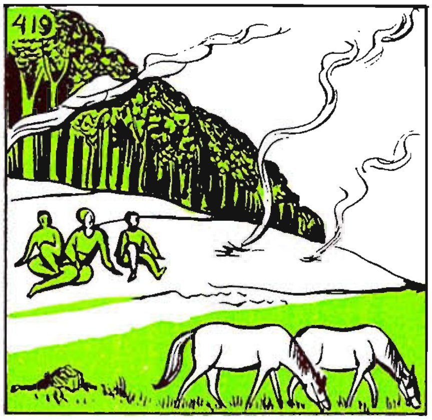
Тільки князь з гуртом старшин подався на південь, щоб здалека побачити, яке велике козацьке військо.

Only the prince and a group of officers went southward to survey the strength of the Kozak army.

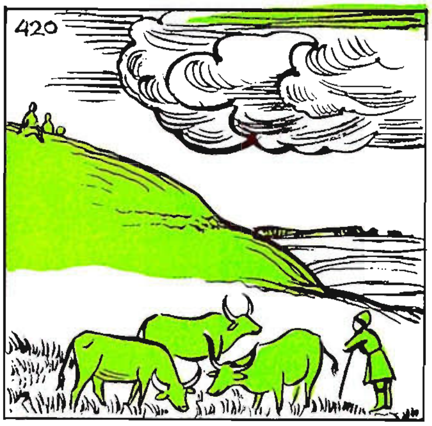
Їхали понад річкою, поміж густим верболозом, щоб козаки їх не доглянули.

They rode close to the river bank, through the thick willow-bush, to avoid being spotted by the Kozaks.

На горбі біля напіввигаслих вогнищ сидів Богдан з хлопцями і бистрими соколиними очима вдивлявся в далечінь.

Up on the hill, near bonfires that were already dying out, sat Bohdan with the two boys, his sharp and penetrating eyes scanning the horizon.

Під горбом паслося стадо крутогорих волів.

Below, in the valley, a herd of oxen grazed unperturbedly.

(Продовження буде)

(To be continued)